توفیق شرعی در کلام شیخ انصاری و در توفیق قهری

همین وجه سوم را مرحوم شیخ در کتاب الصوم مطرح می‌کنند، به‌نحوی‌که خیال می‌کنیم تا آخر هم سر می‌رسانند.

شاگرد: تا اینجا بحث ثبوتی بود؟ یعنی فرمودید هر دوی آن‌ها ممکن است. یعنی ممکن است انطباق قهری باشد و هم ممکن است انطباق شرعی باشد که به توفیق شارع باشد.

استاد: بله، یعنی چون معلوم می‌شود که اول ماه بوده، شارع آن را قبول می‌کند. البته همانطور که مرحوم شیخ می‌خواهند آن را طبق قاعده برگردانند، نباید مجزی باشد. ولی چرا «وفق» صدق می‌کند؟ چون شارع قبول کرده است.

شاگرد: چرا نباید مجزی باشد درحالی‌که شارع این کار را کرده است؟

استاد: حال مرحوم شیخ آن را بیان می‌کنند.

مرحوم شیخ عباراتی دارند: اصل بحث ما که اجزاء است، صفحه ۱۲۱ است.

> **نعم لو نواه مندوبا أجزأ بتفضّل اللّه تعالى كما في الرواية عن رمضان إذا ظهر أنّه أي اليوم منه أي من رمضان إجماعا نصّا و فتوى، و به يخرج عن قاعدة عدم إجزاء المندوب عن الواجب، مع اختلاف حقيقتهما**[1]

«نعم لو نواه مندوبا أجزأ بتفضّل اللّه تعالى كما في الرواية»؛ مجزی است اما نه به‌خاطر این‌که امتثال ماه مبارک است. به‌خاطر فضل خداست که این را از ما پذیرفته است. توفیقی است از ناحیه خدا. نه این‌که توفیقی است از ناحیه انطباق قهری.

«عن رمضان إذا ظهر أنّه أي اليوم منه أي من رمضان إجماعا نصّا و فتوى، و به»؛ به این اجماع، **«يخرج عن قاعدة عدم إجزاء المندوب عن الواجب، مع اختلاف حقيقتهما»**؛ مندوب و واجب دو حقیقت هستند. یک حقیقت نیستند. ممکن نیست که در جای دیگری بنشینند. می‌گوید «بتفضّل اللّه یجزی المندوب عن الواجب». این نتیجه دو-سه صفحه قبل است. این را نگاه کنید.

همین را که الآن خواندم، بحثش از صفحه ۱۱۵ شروع می‌شود. وسط صفحه ۱۱۵ است. از ۱۱۵ تا ۱۲۱ مطالبی را می‌فرمایند که همه این‌ها برای یک کلمه مقدمه شده بود؛ این‌که مجزی نیست و قاعده این است. پس تفضل خدای متعال است.

[1] كتاب الصوم ص۱۲۲

بازبینی #1
ایجاد شده 25 مه 2026 12:02:26 توسط ... .
به روزرسانی شده 25 مه 2026 12:05:58 توسط ... .